

Цилюрик Р. А.

аспірант кафедри земельного та аграрного права

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого

**До питання про суб'єктний склад правовідносин у сфері
органічного землеробства**

Формування в Україні ринку органічної продукції детермінувало пошук правових наукових досліджень щодо організації та впровадження різноманітних видів органічного виробництва. Особливу увагу заслуговує дослідження правовідносин у сфері органічного землеробства як елемента органічного рослинництва, яке передбачає використання фізичними або юридичними особами - виробниками органічної продукції/сировини методів, принципів і правил вирощування

сільськогосподарської продукції (сировини), передбачених законом, а також іншими національними та ратифікованими Україною міжнародними стандартами органічного виробництва.

Дослідниця теоретичних засад розвитку органічного сільського господарства в агропродовольчій системі Н. Я. Куктаренко встановила «національні особливості структури розподілу суб'єктів господарювання на ринку органічної продукції: по-перше, на вітчизняному ринку функціонує 15 сертифікаційних органів згідно затвердженого Комісією Європейського Союзу офіційного Переліку (відповідна Постанова (СС) № о 1235/2008), серед яких один вітчизняний - ГОВ «Органік стандарт», який є лідером щодо кількості сертифікованих операторів; по-друге, продукція вітчизняних органічних операторів більше ніж на 90 % сертифікована за Стандартом рівнозначним відповідним Постановам Ради (СС) (834/2007) та Комісії (СС) 889/2008, що зумовлено орієнтацією вітчизняних операторів на експорт органічної продукції в країни СС; по-третє, найпоширенішими організаційно-правовими формами господарювання органічних операторів є господарські товариства, частка яких становить понад 57 %, близько 24 % припадає на приватні підприємства, у складі яких фермерські господарства займають понад половину» (1, с. 10, 11).

Цікавим видається питання про суб'єктний склад осіб, які можуть набувати земельні ділянки для ведення органічного землеробства. Ст. 2 Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» передбачає, що здійснювати виробництво органічної продукції (сировини) має право фізична або юридична особа, яка пройшла оцінку відповідності виробництва органічної продукції (сировини), отримала сертифікат відповідності та включена до Реєстру виробників органічної продукції (сировини). Постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2016 р. № 505 затверджений Порядок ведення Реєстру виробників органічної

продукції (сировини). Він визначає механізм ведення такого реєстру.

Ст. 13 Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» встановлено, що фізичні або юридичні особи, які не занесені до Реєстру виробників органічної продукції (сировини), не мають права здійснювати виробництво органічної продукції і (або) сировини. Таким чином, сільськогосподарські угіддя, визнані придатними для виробництва органічної продукції (сировини), можуть передаватися у власність або в користування тільки особам, які отримали право виробляти таку продукцію, підтверджене сертифікатом, і відомості про яких містяться в Реєстрі. Відповідні землі для виробництва органічної продукції (сировини) можуть отримати у власність або в користування особи, які включені до Реєстру та відповідають вимогам, встановленим чинним законодавством.

Необхідно враховувати, що, по-перше, право на виробництво органічної продукції (сировини) можуть отримати і особи, які вже використовують відповідні сільськогосподарські угіддя для виробництва традиційної (неорганічної) продукції. Але для цього вони повинні пройти процедуру включення до Реєстру виробників органічної продукції (сировини). По-друге, якщо бути логічно послідовним і враховувати сферу діяльності Закону «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» (ст. 2), то можна стверджувати, що носіями прав на відповідні сільськогосподарські угіддя можуть виступати лише особи, які мають статус суб'єктів господарювання та здійснюють господарську діяльність у цій сфері.

Суб'єкти, які здійснюють виробництво органічної продукції (сировини) рослинного походження, повинні дотримуватися Детальних правил виробництва такої продукції (сировини), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2016 р № 587. Ці правила визначають вимоги до виробництва органічної продукції (сировини)

рослинного походження і агротехнологічні особливості під час її виробництва. Вони передбачають, що виробник органічної продукції (сировини) повинен забезпечувати: а) ведення такої господарської діяльності, яка не створює шкідливого впливу на стан земель та родючість ґрунтів, сприяє підвищенню їх родючості та збереженню інших якісних показників, зменшує негативний вплив на ґрунти, попереджає неповоротні втрати гумусу, поживних речовин та ін.; б) використання у виробництві процесів, які не завдають шкоди навколишньому природному середовищу і здоров'ю людей; в) мінімальне використання ресурсів, які не відновлюються, і продуктів несільськогосподарського походження і т.п.

Отже, суб'єктів правовідносин у сфері органічного землеробства умовно можна поділити на три основні групи: 1) Міністерство аграрної політики та продовольства України, а також органи, діяльність яких спрямовується і координується через Мінагрополітики; 2) суб'єкти господарювання у сфері сертифікації органічного виробництва (в т. ч. органічного землеробства); 3) суб'єкти господарювання, що безпосередньо здійснюють органічне землеробство - фізичні та юридичні особи, наділені земельною правосуб'єктністю і включені до Реєстру виробників органічної продукції (сировини). Координація їх діяльності наразі відбувається переважно імперативними методами правового регулювання і практично не охоплює сферу державно-приватного партнерства, а отже потребує свого подальшого вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Куктаренко Н. Я. Розвиток органічного сільського господарства в агропродовольчій системі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Черкаси, 2015. 20 с.

**Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА»

29-30 вересня 2017 року

Харків - 2017

Правові засади ведення органічного землеробства: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (29-30 вересня 2017 року) / за ред. Шульги М.В. – Харків: «Доміно», 2017. – 246 с.

За зміст та якість матеріалів відповідальність несуть автори публікацій.